

Nr 221.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till besiktning av motorfordon m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Borell, av särskilda inom sistnämnda departement tillkallade sakkunniga för revision av motorfordonsförordningen m. m. (1927 års motorfordonssakkunniga) den 10 mars 1928 avgivet betänkande (Statens offentliga utredningar 1928: 11), i den del det innefattar förslag om ändrade grunder för automobilbesiktningsmännens avlönande, ävensom vissa med motorfordonsväsendet sammanhängande anslagsfrågor samt anför:

Besiktningsmännen hava alltsedan besiktningsmannainstitutionens tillkomst ägt rätt att för av dem verkställda förrättningar tillgodogöra sig ersättning ur

Historik.

uppburna förrättningsavgifter enligt viss taxa. I ersättningen ingår gottgörelse för utfärdande av besiktningsinstrument eller annat intyg ävensom för deras översändande i föreskrivna fall till vederbörande myndighet. Därjämte äger besiktningsman att vid resa, som föranledes av förrättning, uppbära rese- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. I proposition till 1920 års riksdag med förslag till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av 1916 års förordning om automobiltrafik föreslogs en väsentlig höjning av förrättningsavgifterna. Vid ärendets behandling i riksdagen ansåg sig andra lagutskottet i stort sett icke kunna tillråda någon höjning av avgifterna. I en vid utskottets betänkande fogad reservation hemställdes tillika, att till bestämmelserna om förrättningsavgifter i 1916 års förordning (§ 43) skulle göras följande tillägg: »Besiktningsman är skyldig att i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer inlämna redovisning för uppburna avgifter. De grunder, efter vilka besiktningsman äger tillgodogöra sig arvode ur uppburna avgifter, bestämmas av Kungl. Maj:t.» Reservanterna påpekade, att det rådande systemet innebure, att besiktningsmännen ägde uppbära ersättning för förrättningar utan redovisningsskyldighet. Men hänsyn till de betänkliga verkningar, detta system kunde komma att medföra, syntes det enligt reservanternas mening böra modifieras på sätt av dem föreslagits. Riksdagen biföll reservationen och genom förordning den 25 september 1920 erhöi nyssnämnda paragraf den av riksdagen föreslagna lydelsen. I enlighet härmed stadgades uti Kungl. Maj:ts instruktion för automobilbesiktningsmän den 5 november 1920, att besiktningsman ägde att ur de avgifter, som till honom erlades enligt sagda § 43, tillgodogöra sig arvode med, för kalenderår räknat: hela den del av avgifternas summa, som icke överstege 10,000 kronor, tre fjärdedelar av den del av avgifternas summa, som överstege 10,000 men icke 14,000 kronor, hälften av den del av avgifternas summa, som överstege 14,000 men icke 20,000 kronor, samt en tredjedel av den del av avgifternas summa, som överstege 20,000 kronor. Vad besiktningsman icke ägde tillgodogöra sig, skulle han inleverera till länsstyrelsen. Vad sålunda inlevererats, skulle av länsstyrelsen redovisas bland inflytande inkomster för registrering av automobiler. Genom instruktionen för besiktningsmän av den 12 oktober 1923 blevo de grunder, efter vilka besiktningsman ägde tillgodogöra sig arvode, ändrade därhän, att han berättigades behålla, för kalenderår räknat: hela den del av avgifternas summa, som icke överstege 16,000 kronor, hälften av den del som överstege 16,000 men icke 20,000 kronor samt en tredjedel av den del, som överstege 20,000 kronor. Denna höjning tillkom på förslag av 1920 års automobilsakkunniga för att icke försvåra möjligheterna till att på de viktiga posterna i storstäderna få fram kvalificerade besiktningsmän. Vidare skulle besiktningsman, som av länsstyrelse förordnats att utöva tillsyn över körskola, äga i sådant avseende uppbära dels resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente för i anledning av uppdraget företagna resor, dels ock, enligt länsstyrelsens närmare bestämmande, ett arvode för år räknat av högst 1,000 kronor. Nämnda ersättning och arvode skulle bestridas av inflytande avgifter för registrering av motorfordon.

I sin till 1927 års riksdag avgivna berättelse framställde riksdagens revisorer under kommunikationsdepartementet, § 43 (Del I s. 74), vissa erinringar rörande automobilbesiktningsväsendet och därmed sammanhängande förhållanden. Statsrevisorerna framhöllo bland annat, hurusom i de mindre städerna och på landsbygden besiktningssmannarbetet syntes i allmänhet utövas såsom bisyssla till annan yrkesanställning, varvid den årliga arvodesinkomsten uppginge till belopp upp till omkring 10,000 kronor. I Stockholm och vissa andra städer, där besiktningssmannaupdraget utövades mera yrkesmässigt, hade den behållna andelen av uppburna avgifter i ett flertal fall stigit till omkring 20,000 kronor per år. Vad Stockholm beträffade vore två utav de därstädes tillsatta besiktningmännen tillika anställda som besiktningmän inom Stockholms län och dessas inkomster hade under de senare åren kommit att uppgå till närmare 30,000 kronor. I nu angivna siffror hade icke medräknats arvoden såsom kontrollant för körskolor. Även då arbetet utövades mera sammanhängande, syntes det dock icke vara så tidskrävande, att icke möjligheter till annat förvärvsarbete förelegat. I betraktande av vad som anförts och sådan utvecklingen å området gestaltat sig funne revisorerna de grunder, efter vilka besiktningmännens arvoden beräknades, leda till resultat, som i allmänhet för dessa ställde sig mer än skäligt gynnsamma.

I skrivelse den 28 maj 1927, nr 225, i anledning av statsrevisorernas berättelse förklarade sig riksdagen hava funnit vad revisorerna anfört beträffande ersättningen till besiktningmännen vara värt synnerligt beaktande. Enligt riksdagens mening måste nämligen de ersättningar, som under de senaste åren utgått till besiktningmännen, anses i vissa fall vara alltför höga. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 maj 1927, nr 190, hade riksdagen redan tidigare — i samband med yttrande över framlagt förslag till vissa ändringar i motorfordonsförordningen — framhållit, att frågan om allmän sänkning av besiktningssavgifterna samt om ändring i de grunder, efter vilka besiktningssmännens arvoden beräknades, borde utan avvaktan å en allmän revision av motorfordonsförordningen bliva föremål för Kungl. Maj:ts övervägande.

Efter det de motorfordonssakkunniga, som särskilt för sig upptogo till behandling frågan om besiktningssväsendets ordnande, avgivit sitt nyssnämnda betänkande den 10 mars 1928, har Kungl. Maj:t, i avbidan på slutlig revision av motorfordonslagstiftningen i dess helhet, genom kungörelsen den 15 november 1928 (nr 445) angående ändrad lydelse av §§ 9 och 10 i 1923 års instruktion för besiktningssmän stadgat nya grunder för beräkning av besiktningssmännen tillkommande arvode. Enligt dessa grunder, som medfört en avsevärd sänkning av arvodena, äger sålunda besiktningssman behålla, för kalenderår räknat,

a) av avgifter för första besiktningar:

hela den del av avgifternas summa, som icke överstiger 5,000 kronor, hälften av den del av avgifternas summa, som överstiger 5,000 men icke 10,000 kronor, en fjärdedel av den del av avgifternas summa, som överstiger 10,000 men icke 15,000 kronor och en tiondel av den del av avgifternas summa, som överstiger 15,000 kronor; samt

b) av avgifter för efterbesiktningar och prövning av föräres kompetens:

hela den del av avgifternas summa, som icke överstiger 6,000 kronor, hälften av den del av avgifternas summa, som överstiger 6,000 kronor men icke 12,000 kronor, en fjärdedel av den del av avgifternas summa, som överstiger 12,000 kronor men icke 18,000 kronor, och en tiondel av den del av avgifternas summa, som överstiger 18,000 kronor.

Därjämte föreskrevs i 1928 års kungörelse, bland annat, att vid beräkning av arvode till besiktningsman, som är gemensam för Stockholms stad och län, summorna av de av honom inom staden och länet uppburna avgifterna skola sammanslås.

De sakkunniga.

Spörsmålet om organisationen av besiktningsmannatjänsterna och i samband därmed frågan om besiktningsmännens löneförmåner hava varit föremål för ingående övervägande från motorfordonssakkunnigas sida. De sakkunniga framhålla till en början, hurusom 1920 års automobilsakkunniga, vilkas förslag i förevarande del ligger till grund för 1923 års lagstiftning, för sin del ansågo önskvärt, att besiktningsmannatjänsterna organiserades så, att allt flera besiktningsmän kunde ägna en huvudsaklig del av sin arbetskraft åt besiktningsmannauppgiften. Detta önskemål skulle bland annat komma att främjas genom inskränkning av besiktningsmännens antal. Ehuru efter ikraftträdandet av 1923 års lagstiftning å många håll en avsevärd reducering av besiktningsmännens antal ägt rum och oaktat deras göromål sedan dess betydligt ökats, syntes likväl, påpeka motorfordonssakkunniga, besiktningsmannatjänsten alltjämt i avsevärd omfattning utgöra bisyssla för vederbörande. Om alltså besiktningsmännen med nuvarande arbetsuppgifter i vidsträckt omfattning utövat besiktningsmannatjänsten såsom bisyssla utan att, enligt vad erfarenheten gäve vid handen, härigenom några större olägenheter uppstått, funnes det uppenbarligen ingen anledning att, då en åtminstone på sina håll betydande arbetsuppgift (första besiktningen) avlastades dem, föreslå en ändring, syftande åt besiktningsmannatjänstens omvandling till principiellt sett en huvudsyssla. I den mån fordonsbeståndet växte och besiktningsarbetet jämsides därmed tilltog i omfattning, överginge tjänsten automatiskt att så småningom bliva en huvudsyssla för sin innehavare, en utveckling som, så länge besiktningsmannauppgifterna icke läte sig begränsas, jämväl för de sakkunniga framstode såsom naturligt och för det allmänna gagnelig.

De sakkunniga, som i likhet med statsrevisorerna funnit de löneförmåner, vilka tillkommo besiktningsmännen enligt 1923 års instruktions ursprungliga lydelse, i stort sett för höga med hänsyn till arbetets omfattning och beskaffenhet, hava föreslagit en genomgående nedsättning av lönerna. För att motverka de olägenheter, som bland annat ur rekryteringssynpunkt till äventyrs skulle följa av en lönesänkning, hava de sakkunniga förordat, att besiktningsmännen — jämte det de bibehållas vid viss andel i inflytande förrättningsavgifter — erhålla vissa fasta arvoden, nämligen dels ett grundarvode och dels ett arvode för inspektion av fordonsbeståndet och för tillsyn över körskola. Lönesystemet har uppbyggt med utgångspunkt från att de fasta arvodena och andelen i förrättningsavgiften skulle ungefär motsvara varandra. Till grund

för utmätandet av de fasta arvodena har lagts motorfordonsbeståndet. Arvodena skulle utgå, grundarvodet med högst 2 kronor samt inspektionsarvodet med i genomsnitt högst 75 öre, allt per fordon räknat. Grundarvodet har föreslagits till högst 4,800 kronor och lägst 900 kronor. För föreståndare för besiktningsmyndighet skulle maximiarvodet höjas med 900 kronor till föreståndaren för myndigheten i Stockholm och med 600 kronor till envar i Göteborg och Malmö. Grundarvode skulle utgå med oförändrat belopp för den fyraårsperiod, för vilken besiktningsman utses. Inspektionsarvodet har fastställts till högst 1,500 kronor och skulle utgå för ett till fyra år i sänder, allt efter omständigheterna i det särskilda fallet. Sedan arvodesbeloppen per fordon bestämts av Kungl. Maj:t, skulle till varje länsstyrelsens förfogande ställas de belopp, som erfordras för gäldande av de föreslagna arvodena. Länsstyrelsen skulle bestämma arvodena för envar besiktningsman, med iakttagande att grundarvodet, beräknat å fordonsbeståndet inom respektive distrikt, skulle utgå med det av Kungl. Maj:t fastställda arvodesbeloppet per fordon. Av inflytande förrättningsavgifter enligt taxa, i stort sett överensstämmande med nu gällande, skulle besiktningsmännen få behålla 30 till 40 procent, allt efter förrättningens art och omfattning. Återstoden skulle medelst avgiftsmärke, som åsattes vederbörande handling, redovisas till statsverket. För förrättning utom stationsorten skulle besiktningsmännen vidare äga åtnjuta rese- och trakamentersättning, som beträffande fordons- och körskoleinspektionen skulle såtillvida begränsas, att av varje länsstyrelse skulle för ändamålet få disponeras högst ett belopp, beräknat efter 75 öre för kilometer av länets allmänna vägar. Slutligen skulle hyres- och kontorsbidrag kunna utgå enligt länsstyrelsens bestämmande inom mycket snäva gränser.

Angående de löneförmåner, som enligt av de sakkunniga föreslagna grunder skulle — med utgångspunkt från fordonsbeståndet den 1 januari 1928 — belöpa å de särskilda besiktningsmännen, får jag hänvisa till en vid de sakkunnigas betänkande fogad tabell (bilaga 2).

Över de sakkunnigas betänkande hava yttranden inforrats från överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, arméförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, kungl. automobilklubben, automobilbesiktningsmännens förening och svenska automobilhandlareföreningen.

Yttranden.

Vissa av de hörda myndigheterna hava framhållit önskvärdheten av att besiktningsmannabefattningarna ordnas så, att de bereda sin innehavare full systerställning. En länsstyrelse anser tjänsterna böra organiseras som bisysslor. Polismästaren i Stockholm ifrågasätter en differentiering av besiktningsgöromålen med hänsyn till deras olika art och beskaffenhet med beaktande bland annat av möjligheten att undvika användning av överkvalificerad arbetskraft. För den skull borde tagas i övervägande, huruvida icke det tidsödande arbete, som åtgår till förhör och körprov, till stor del skulle kunna skötas av assistenter under besiktningsmans inseende. Det föreslagna avlönningssystemet med dels fasta arvoden och dels viss andel i inflytande besiktnings- och andra förrättningsavgifter har i princip vunnit anslutning å flertalet håll. Några myn-

digheter äro dock av avvikande mening. Länsstyrelsen i Älvsborgs län håller sålunda före, att med de sakkunnigas förslag den sannolika utvecklingen komme att leda till höjda fasta arvoden och bortfallande så småningom av de besiktningsmännen tillerkända avgifterna såsom anstötliga sportler. Man vore då framme vid en ny fast avlönad statlig tjänstemannakår. I varje fall gäves med förslaget förverkligande ett gott handtag åt en sådan utveckling. Den ställning, som grundavlöningen förmenades skänka, gäve redan anledning till framställningar därom, att staten skulle bekosta alla besiktningsmännens kontorskostnader och kontorsutensilier. Avlöningssystemet bleve tillika krångligare än det nuvarande. Den påtalade otrygghet, som kunde förefinnas i besiktningsmännens ställning, vore ej beroende av det nuvarande avlöningssystemet utan av de kortfristiga förordnandena, som när som helst kunde indragas, och möjligheten av intrång från andra besiktningsmäns sida i det beräknade arbetsområdet. I det förra hänseendet hade de sakkunniga ej föreslagit någon ändring, i det senare åter hade ändring föreslagits. I båda fallen ansåge länsstyrelsen, att de sakkunniga intoge en riktig ställning. En försiktig jämkning av förrättningstaxan skulle kunna ge, med besparing av mycken omgång och besvär, ett fullt ut lika tillfredsställande lönesystem, som det av de sakkunniga föreslagna. Länsstyrelsen i Kristianstads län yttrar, att en avlöningsform, som kunde giva anledning till skapande av en ny tjänstemannakår, borde undvikas. Fast arvode brukade ofta vara första steget till inrättande av nya statstjänster. Ehuru det icke kunde förnekas, att vissa anordningar i den föreslagna organisationen kanske motverkade en utveckling till skapande av en statstjänstemannakår, kunde dock utvecklingen så småningom komma att gå i denna riktning. Länsstyrelsen i Södermanlands län anför, att då tjänsterna borde bibehållas såsom bisysslor, ett avlöningssystem med fasta avgifter ej vore påkallat. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län åter företräder en rakt motsatt uppfattning och anser en löneform med uteslutande fast arvode vara att föredraga. Genom den föreslagna distriktsindelningen samt ytterligare begränsning av valfriheten i fråga om besiktningsman vid prov för erhållande av körkort skulle visserligen olägenheterna av ett avlöningssystem, som delvis byggde på ersättning för varje förrättning, minskas. Helt undanröjda bleve de dock icke, särskilt som grundarvodet skulle bliva den mindre delen av besiktningsmannens inkomster av uppdraget. Ett lönesystem med endast fasta arvoden kunde icke anses medföra, att besiktningsmännen bleve fastare knutna till statstjänsten än vid det av de sakkunniga förordnade systemet. Polismästaren i Stockholm ifrågasätter, huruvida icke avsevärda fördelar skulle kunna vinnas, om besiktningsmännen erhöles fastare ställning såsom verkliga tjänstemän, vilken fråga hade betydelse även ur kostnadssynpunkt och med hänsyn till rekryteringen. Länsstyrelsen i Blekinge län ifrågasätter starkt, huruvida tidpunkten kan vara lämplig att helt omlägga avlöningssystemet så, som de sakkunniga föreslagit, d. v. s. uppdelas ersättningen i fasta arvoden och särskilda förrättningsarvoden. Tvärt om syntes det, som om goda skäl skulle tala för att, innan en mera genomgripande omläggning genomfördes, avvakta en tids erfarenhet av verkningarna av framför allt införandet av den av de sakkunniga

föreslagna typbesiktningen. Denna länsstyrelsens ståndpunkt hindrade givetvis ej, att de till besiktningmännen utgående ersättningarna i viss mån redan nu reglerades nedåt, dock ej mer än att man kunde påräkna kompetenta sökande till befattningarna. Statskontoret yttrar, att det syntes vara av vikt, att sådana anordningar träffades, att icke inkomsterna för vissa besiktningmän komme att bli alltför höga. Detta syntes lämpligast kunna ske antingen genom en maximering av ersättningarnas storlek eller ock, såsom de sakkunniga förutsatt, genom ytterligare uppdelning av länen i besiktningmannaområden.

I anledning av den avvägning av besiktningsmännens löner, som de sakkunniga ifrågasatt, hava åtskilliga av de hörda myndigheterna och korporationerna hävdadt den meningen, att lönerna vore allt för knappt tillmätta, särskilt som minskningen i arbetet å många håll komme att bli obetydlig. Det har framhållits, att det vore av synnerlig vikt, att besiktningsmännens ersättning icke så begränsades, att det mötte svårigheter att till befattningarna erhalla personer med tillräcklig utbildning och kvalifikationer i övrigt. Besiktningmannens ställning vore förenad med sådant ansvar och även sådan personlig risk, att den väl motiverade en ganska hög ersättning. Härtill komme det osäkra i befattningen, vilken ju endast tillsattes på vissa år i sänder och utan rätt till pension. Avlöningarna vore icke nettoinkomster. Besiktningmännen hade att svara för kontorshyra, porto, telefon, skrivmateriel, blanketter, hållande av automobil o. s. v. Besiktningsmännens förening yttrar, att den föreslagna löneminskningen bleve synnerligen kännbar och medförde, i vad den drabbade nuvarande besiktningmän, att dessa i stor utsträckning måste omlägga sin verksamhet, därest den levnadsstandard i någon mån skulle kunna upprätthållas, för vilken de på basis av nuvarande system inrättat sig. Besiktningmännen saknade möjlighet att i någon större utsträckning förbättra sina ekonomiska villkor, även där en ringa inkomst på besiktningmannaverksamheten bort sporra dem till ansträngningar i sådan riktning. Förklaringen härtill torde vara att söka i de fluktuationer, som verksamheten underginge i följd av bilismens säsongartade natur och som åstadkomme, att de under vissa delar av året vore så bundna av sin tjänst, att de saknade tid för annan sysselsättning. På grund härav vore det blott i undantagsfall, som de kunde finna ett verksamhetsområde, som året runt läte sig förenas med deras tjänstgöring såsom besiktningmän.

Besiktningsmännens antal, som år 1921 uppgick till 143, hade år 1929 nedgått till 95. Enligt av besiktningmännen lämnade uppgifter verkställdes under år 1929 41,432 första besiktningar, 20,395 efterbesiktningar och 58,802 förarprövningar, för vilka förrättningar erlades respektive 511,850, 310,240 och 582,560 kronor eller tillhopa 1,404,650 kronor, av vilket belopp till statsverket inlevererades cirka 259,000 kronor (18.4 %). Beträffande motsvarande siffror för år 1927 hänvisas till de sakkunnigas betänkande. Därest de enligt 1923 års besiktningmannainstruktions ursprungliga lydelse stadgade grunderna tillämpats å 1929 års besiktningmannaarbete, skulle statsverket ha bekommit ett belopp av allenast omkring 121,000 kronor (8.6 %).

Besiktning-
väsendet år
1929.

Efterföljande tabell utvisar i sammandrag de olika besiktningsmännens löneförmåner under 1927 och 1929.

	Antal besiktningsmän	
	År 1927	År 1929
intill 5,000 kronor	18	10
5,000—10,000 »	30	27
10,000—15,000 »	21	34
15,000—20,000 »	9	21
20,000—25,000 »	10	3
25,000—30,000 »	2	—
över 30,000 »	2	—

I nu angivna lönebelopp ingå besiktningsmans andel i förrättningsavgifter, arvode för körskolettillsyn samt ersättning för diverse uppdrag. De högsta löneförmåner, som sammanlagt under år 1927 uppbyros av någon besiktningsman, utgjorde ej fullt 31,000 kronor, medan det lägsta ersättningsbeloppet uppgick till något över 1,300 kronor. Motsvarande siffror för år 1929 voro 21,600 och 2,240 kronor.

Departement-
schefen.

Till en början får jag erinra om, att Kungl. Maj:t i det förslag till ny motorfordonsförordning, över vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 februari 1930 yttrande av innevarande års riksdag begärts (proposition nr 121), i stort sett upptagit de sakkunnigas förslag om besiktningsväsendets ordnande.

Vad härefter angår frågan, huruvida besiktningsmannabefattningarna skola anordnas såsom huvud- eller bisysslor, torde denna frågas avgörande i främsta rummet vara beroende av i vilken omfattning besiktningsmännens tid och arbete i regel tagas i anspråk för uppdraget. Alltsedan ikraftträdandet av gällande motorfordonslagstiftning har pågått en strävan att nedbringa besiktningsmännens antal, detta i avsikt bland annat att vinna ökad enhetlighet inom besiktningsväsendet. Även de sakkunnigas förslag innebär ett steg i sådan riktning. Samtidigt som besiktningsmännens antal sjunkit har motorfordonsbeståndet och därmed även besiktningsmännens tjänsteförrättningar undergått en högst betydande ökning. Till belysande av den utveckling, som härutinnan ägt rum, må endast nämnas, att antalet registrerade motorfordon, som den 1 januari 1924 utgjorde 70,938, samma dag år 1930 stigit till över 190,000. Vid nu angivna förhållanden är det uppenbart, att besiktningsmannabefattningarna i allt större omfattning kommit att övergå till att bliva huvudsysslor för sina innehavare. En sådan utveckling synes mig vara för det allmänna enbart gagnelig. Klart är, att en besiktningsman, som helt får ägna sig åt sin tjänst, har möjlighet att å densamma nedlägga ett omsorgsfullare och mera målmedvetet arbete än den som kan för uppdraget allenast använda tid, som bliver övrig från en annan huvudsaklig syssla. Det torde ock vara lättare att till besiktningsmannatjänsterna erhålla lämpliga och fullt kvalificerade personer, om befattningarna organiseras som huvudsysslor, än om de skola innehavas vid sidan av annan viktigare tjänst. Förutsättningen härför

är emellertid uppenbarligen, att befattningarna bliva förenade med ej allt för ringa inkomster.

Att de inkomster, som besiktningsmännen åtnjöto enligt de i 1923 års instruktion ursprungligen stadgade grunderna, i stort sett voro allt för höga med hänsyn till arbetets omfattning och beskaffenhet kan ej förnekas. Genom den reglering, som härutinnan skedde genom 1928 års kungörelse, synes emellertid ett lämpligt avvägande av lönerna i allmänhet hava skett. I detta sammanhang må erinras, att besiktningsmännens ersättningar icke äro nettobelopp. Särskilt för besiktningsmän med mera omfattande verksamhet är icke blott kontorslokal utan jämväl kontorspersonal oundgängligen nödig för verksamhetens behöriga upprätthållande. Besiktningsmännen hava ofta egen automobil, vilket givetvis är av ej ringa värde för tjänstens upprätthållande.

Mot det av de sakkunniga föreslagna avlöningssystemet med delvis fasta arvoden torde främst kunna anmärkas, att detsamma kan giva anledning till skapande av en ny statstjänstemannakår, en utveckling vilken icke torde vara önskvärd. De sakkunniga hava visserligen framhållit, att en utveckling i sådan riktning icke vore att befara, så länge föreskrift upprätthölles därom, att besiktningsmännen skola tillsättas på viss kortare tid och att för dem meddelat förordnande kan återkallas, när skäl därtill föreligger. I likhet med ett par av de hörda myndigheterna känner jag mig icke övertygad om riktigheten av denna de sakkunnigas uppfattning. I allt fall synes mig tidpunkten vara mindre lämplig att omlägga avlöningssystemet på sätt de sakkunniga föreslagit. Innan en sådan genomgripande omläggning företages, torde man först böra avvakta någon tids erfarenhet av verkningarna av införandet av typbesiktning. Jag har alltså stannat för den uppfattningen, att det nuvarande lönesystemet i stort sett bör bibehållas. På Kungl. Maj:tt torde det liksom för närvarande få ankomma att — med särskilt aktgivande på fordonsbeståndets tillväxt och övriga på saken inverkan omständigheter — fastställa den andel av inflytande förrättningsavgifter, som må finnas lämplig för att giva besiktningsmännen en vid varje tid skälig lön.

Efter typbesiktningens genomförande komma de skäl att bortfalla, som torde hava föranlett stadgande av olika grunder för beräkning av besiktningsmännens ersättning för första besiktningar, å ena, samt för efterbesiktningar och förarprövningar, å andra sidan. Vad beträffar avvägningen av besiktningsmännens löner har jag funnit, att med hänsyn till det fordonsbestånd, varmed man nu har att räkna, ytterligare någon jämkning nedåt torde kunna ske. Företagna undersökningar hava sålunda givit vid handen, att för närvarande följande skala skulle giva ett lämpligt och skäligt resultat:

100 % av de första	10,000 kr.
50 » » » nästa	10,000 »
och 25 % av belopp över	20,000 ».

I avsikt att erhålla en viss fortlöpande kontroll å fordonsbeståndet hava de sakkunniga föreslagit, att besiktningsman, envar för sitt tjänstgöringsdistrikt,

skulle utrustas med befogenhet att undersöka motorfordon, som kan antagas vara mindre tillförlitligt (flygande besiktning). Den flygande besiktningens utförande skulle i regel icke vara förenad med några ekonomiska förmåner för besiktningmännen. För ernående av större effektivitet i övervakandet av fordonsbeståndets beskaffenhet hava de sakkunniga emellertid föreslagit, att länsstyrelserna skola, då så anses påkallat och i övrigt lämpligt, äga uppdraga åt en eller flera besiktningmän att, mot erhållande av särskilt arvode samt rese- och traktamentsersättning, då och då under året verkställa inspektion av fordonsbeståndet enligt av länsstyrelsen fastställd plan, i samband varmed stadgad särskild tillsyn över körskolorna skulle kunna utövas.

Det torde vara angeläget, att den möjlighet till kontroll över fordonsbeståndet, som ligger i den flygande besiktningen, utnyttjas i praktiken. Ur sådan synpunkt är det önskvärt, att besiktningmännen utöva denna besiktning i ej alltför ringa utsträckning. En förutsättning för att detta önskemål skall kunna realiseras torde vara, att varje besiktningssman erhåller viss gottgörelse för det med den flygande besiktningen förenade arbetet, förslagsvis 500 kronor per år. Härutöver bör, såsom de sakkunniga föreslagit, kunna utgå särskild ersättning för inspektion av fordonsbeståndet och för tillsyn av körskola. Denna ersättning lär lämpligen böra hållas inom en viss marginal. För landet i sin helhet anser jag icke böra få användas mer än högst 100,000 kronor eller i medeltal per län 4,000 kronor. Fördelningen av nämnda belopp å de olika länen torde böra verkställas av Kungl. Maj:t. Meddelande av de närmare föreskrifter, som beträffande varje län kunna erfordras med avseende å medlens användande, torde jämväl böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Mot de föreslagna arvoden till föreståndare för besiktningssmyndighet (900 kronor i Stockholm samt 600 kronor i Göteborg och i Malmö) lär intet vara att erinra. Även de sakkunnigas förslag till förrättningstaxa synes kunna godtagas.

Innan de sakkunniga uppgjorde sitt löneförslag, anmodade de länsstyrelserna att inkomma med dels uppgift å det antal besiktningssmän inom länen, som det verkliga behovet oundgängligen krävde, dels förslag till länens indelning i besiktningssmannadistrikt, allt under förutsättning av genomförandet av de utav de sakkunniga ifrågasatta riktlinjerna för besiktningssväsendets framtida ordnande. Vid förslaget utarbetande följde de sakkunniga i stort sett länsstyrelsernas önskemål. De sakkunniga hava räknat med ett antal av 84 besiktningssmän (se bil. 2 vid de sakkunnigas betänkande). Med hänsyn till det ökade arbete, som kommer att åvila besiktningssmyndigheterna, synes denna siffra böra höjas till 87.

Följande tabell (jämför tabell å sid. 8) åskådliggör i sammandrag storleken av de lönebelopp, som enligt av mig angivna grunder skulle under år 1929 hava tillkommit besiktningssmännen, därvid självfallet den länsvis utgående ersättning för fordonsinspektion och körskoletillsyn, som kan tillkomma viss besiktningssman, icke ingår i beloppen:

1 besiktningsman	intill 3,000 kr.
9 besiktningsmän	3,000— 6,000 »
14 »	6,000— 9,000 »
32 »	9,000—12,000 »
19 »	12,000—15,000 »
12 »	15,000—18,000 »

Det högsta och lägsta lönebeloppet skulle ha utgjort respektive 17,410 kronor och 2,960 kronor.

I efterföljande tabell lämnas uppgifter å kostnaderna för besiktningsväsendet dels sådana de faktiskt utgått år 1929, dels så som de skulle ha utgått under samma år, därest de av mig angivna grunderna skulle ha tillämpats.

Förrättning	Erlagda avgifter m. m. kronor	Enligt av mig angivna grunder			
		Förrättning	Beräknade förrättningsavgifter kronor	Utgifter avsedda att täckas med förrättningsavgifterna	Kronor
1:a besiktning . .	511,850	Typbesiktning	16,250	Besiktningsmans andel i förrättningsavgifter	906,250
Efterbesiktning .	310,240	1:a besiktning	145,055		
Förrsprövning . .	582,560	Efterbesiktning	314,500	Arvode för flygande besiktning ¹	43,500
Körskoletillsyn .	44,830 ¹	Förrsprövning	588,020	Arvode, rese- och traktementsersättning för fordonsinspektion och körskoletillsyn	100,000
Div. förrättningar	17,611:50			Arvode till föreståndare för besiktningsmyndighet	2,100
				Oförutsedda utgifter	11,975
	1,467,091:50 ²		1,063,825		1,063,825

Av tabellen framgår, att medan år 1929 uttagits av trafikanterna 1,467,091 kronor 50 öre, den ifrågasatta förrättningstaxan nedbringar utgifterna till 1,063,825 kronor samt att besparingen för trafikanterna utgör omkring 400,000 kronor, framför allt uppkommande genom första besiktningens ersättande med typbesiktning.

De sakkunniga hava förutsatt, att såväl inflytande förrättningsavgifter som utgifterna för besiktningsväsendet skola upptagas i riksstaten.

I anslutning till de sakkunnigas på fordonsbeståndet den 1 januari 1928 grundade förslag och då de ifrågasatta nya bestämmelserna avsetts skola träda i kraft först den 1 januari 1931, har på min hemställen Kungl. Maj:t i punkt 34 under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, till »besiktning av motorfordon» för senare hälften av budget-

¹ Arvode för körskoletillsyn har utgått ur registeringsavgifter.

² Av detta belopp har cirka 259,000 kronor inlevererats till statsverket.

året 1930/31 beräkna ett extra förslagsanslag av 430,000 kronor. På hemställan av chefen för finansdepartementet har i statsverkspropositionen uppförts på inkomstsidan under titeln »avgifter för besiktning av motorfordon» ett belopp av likaledes 430,000 kronor.

Enligt min här förut gjorda beräkning skall det belopp, som bör uppföras å riksstatsförslagets inkomst- och utgiftssidor, beräknas till i runt tal 1,063,000 kronor för år räknat. Med hänsyn härtill torde i stället för i staten föreslagna belopp, 430,000 kronor, böra å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas 530,000 kronor.

Anslag till registrering av motorfordon.

Uti punkten nr 33 under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t, likaledes på min hemställan, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, till »registrering av motorfordon m. m.» för nästkommande budgetår beräkna ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor. I samband med framställandet av detta förslag, som innebar dels ändring av anslagets hittillsvarande rubrik »Registrering av automobiler m. m.» och dels höjning av anslagsbeloppet — för nu löpande budgetår 20,000 kronor — med 10,000 kronor, redogjorde jag för de ändamål, som tillgodoses med detsamma, ävensom för anslagets belastning. Uppskovet med denna anslagsfrågas slutliga behandling var föranlett därav, att vid tiden för statsverkspropositionens avlåtan det icke kunde med säkerhet avgöras, huruvida anslaget möjligen kunde komma att påverkas av blivande ståndpunktstagande till de sakkunnigas förslag angående ny motorfordonsförordning m. m. Den fortsatta behandlingen av detta förslag har givit vid handen, att anskaffandet av utav de sakkunniga föreslagna s. k. skatteskyltar skulle komma att föranleda vissa utgifter, vilka torde böra bestridas av ifrågavarande anslag. Dessa utgifter torde dock icke komma att uppgå till sådant belopp, att därav påkallas förhöjning av det beräknade anslagsbeloppet 30,000 kronor.

I årets statsverksproposition har inkomstiteln »avgifter för registrering av motorfordon» upptagits med 1,050,000 kronor. Såsom förut omnämnts skola de förrättningsavgifter, som av besiktningsman enligt nu gällande lagstiftning inlevereras till länsstyrelse, av denna redovisas bland inflytande inkomster för registrering av motorfordon. Inlevereringen sker för varje kalenderår före utgången av januari månad nästpåföljande år. Besiktningsman tillkommande arvode samt rese- och traktamentsersättning för tillsyn av körskola bestridas av registreringsavgifter. Utbetalning av dessa ersättningar läres i regel verkställas först efter respektive kalenderårs utgång. Vid nu angivna förhållanden och då de av mig ifrågasatta avlöningsbestämmelserna avses skola träda i kraft först den 1 januari 1931, kommer berörda inkomstitel icke att för nästa budgetår påverkas av den föreslagna redovisningen av förrättningsavgifterna. Där emot kommer så uppenbarligen att bliva fallet från och med budgetåret 1931/1932.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

a) med återkallande av det i statsverkspropositionen framställda förslaget angående upptagande i riksstaten för budgetåret 1930/1931 av inkomster av »avgifter för besiktning av motorfordon» med 430,000 kronor, föreslå riksdagen att i riksstaten för nämnda budgetår upptaga sagda inkomsttitel med kronor 530,000;

b) föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 under sjätte huvudtiteln anvisa

dels till besiktning av motorfordon ett extra förslagsanslag av kronor 530,000,

dels ock till registrering av motorfordon ett extra förslagsanslag av kronor 30,000.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.
